

Вересень

№ 3-4 (44-45) 2008

**Затверджений ВАКом
України як фахове видання з
педагогічних наук**
Постанова президії ВАКу
України від 09.06.1999 р.
№1 – 05/7

Засновники:

Управління освіти і науки
Миколаївської облдержадміністрації
Обласний інститут після-
дипломної педагогічної освіти

**Зареєстрований управ-
лінням у справах преси та
інформації Миколаївської
облдержадміністрації**
Свідоцтво про державну
реєстрацію друкованого засобу
масової інформації:
серія МК № 427
від 18.02.2004 р.

Голова редакційної колегії:

Н.М. Огренич

Редакційна колегія:

М.О.Багмет

І.М.Белова

Л.Ф.Бурлачук

Р.О.Гришкова

Л.О.Клименко

Н.Д.Колосовська

В.В.Мельніченко

В.В.Москаленко

А.О.Осіпов

М.І.Пентилюк

Т.О.Пироженко

Г.Г.Півень

О.В.Плахотник

В.В.Рубан

Л.П.Сергіенко

С.М.Січко

В.П.Шкварець

С.І.Якименко

№ 3-4 (44-45) 2008
Виходить 4 рази на рік
Заснований 1996 року

ЗМІСТ

Освітня політика

Н.М.Огренич

Моделі співпраці управлінських і методичних служб
у вирішенні проблем розвитку освітньої галузі.....4

І.Гусейнова

Повышение квалификации педагогических кадров
в условиях глобализации: реалии и перспективы 11

A.Заманов

Повышение квалификации педагогических кадров
в условиях глобализации: реалии и перспективы 13

Педагогіка і психологія

Р.О.Гришкова

Навчання англійської мови
як засобу міжкультурного спілкування.....17

В.Д.Шарко

Методологічна підготовка вчителя як умова підвищення
результативності його роботи.....25

I.В.Шевченко

Використання транскрипції в навчанні англійської мови
дітей старшого дошкільного віку.....32

Л.С.Добровольська, Н.І.Козак

Реалізація принципу рефлексивної активності
у процесі навчання іншомовної мовленнєвої діяльності....36

Г.Б.Жигадло

Перспективні напрямки організації професійно-методичної
підготовки вчителів фізичного виховання
в умовах наближення вищої школи України
до світових стандартів.....41

I.В.Манькусь

Технологія розвивального навчання:
підготовка майбутнього вчителя фізики.....45

O.В.Артюхова

Основні психологічні аспекти розвитку світогляду
студентів на заняттях з іноземної мови.....53

Андрогогіка

Н.В.Устинова

Формування вмінь учителів здійснювати інноваційну
діяльність у процесі післядипломної педагогічної освіти....62

Адреса редакції:
вул. Адміральська, 4-а,
м. Миколаїв, 54001
Т/факс: (0512) 35-40-39,
E-mail:resource@moippo.mk.ua
E-mail: moippo@rambler.ru

Затверджено і рекомендовано
до друку рішенням вченої ради
Миколаївського обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти.
Протокол від 24.12.08 №4

Літературні редактори:
В.П.Бойченко (укр.),
Є.О.Ларіонова (укр., рос.),
Р.О.Гришкова (англ.).

Технічний редактор:
Г.В.Афанасієва

Умови публікації

Статті мають бути написані
спеціально для часопису "Вересень"
(ніде раніше не друковані і не
надіслані до інших видань);
відповідати вимогам ВАКу до
наукових праць; мати анотацію
українською та англійською
мовами; супроводжуватись рецензією
та авторською довідкою (прізвище,
повне ім'я, по батькові, звання та
посада, адреса, контактні телефони).

Статті приймаються у вигляді
файлів текстового редактора Word
for Windows електронною поштою
або на дискетах 3,5.

Редакція залишає за собою право
скорочувати, редагувати статті, а також
вносити зміни в назву. Редакція
не рецензує надіслані матеріали.

Рукописи, дискети, малюнки, фо-
тографії та інші матеріали, надіслані
до редакції, не повертаються.

Передрук із журналу здійсню-
ється за згодою редакції журналу.
Посилання на журнал обов'язкове.

Редакція приймає замовлення на
розміщення реклами. Редакція не
нese відповідальністі за тексти
рекламних оголошень.

Автор статті відповідає за пра-
вильність і достовірність викла-
деного матеріалу, за принадлежність
матеріалу йому особисто, за
правильне цитування джерел та
посилання на них, за використану
термінологію та інші відомості.

Думка редакції не завжди
збігається з думкою авторів.

Лабораторія оперативної науково-
педагогічної інформації Мико-
лаївського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

Наклад 100 примірників

O.P.Кваша

Відповідальність як одна з найважливіших якостей
особистості вчителя.....69

Школа управління

O.B.Грицан

Інформаційне забезпечення управлінської діяльності
керівника загальноосвітнього навчального закладу
як теоретична проблема і управлінська практика.....74

T.D.Капустеринська

Роль сучасного керівника загальноосвітнього
навчального закладу в проектуванні
педагогічних систем.....80

Інформатизація освіти

O.G.Захар

Упровадження очно-дистанційної форми
підвищення кваліфікації педагогічних кадрів
у Миколаївській області.....87

Моніторинг якості освіти

H.A.Яценко

Технологія організації та проведення моніторингу рівня
навчальних досягнень учнів з української мови
(фаховий тренінг).....90

T.B.Шиян

Діагностика сформованості відповідального ставлення
старшокласників до факультативних занять.....95

Методика. Досвід

P.A.Єрошенко

Наукові засади творчої діяльності
старшокласників у процесі вивчення шкільного курсу
зарубіжної літератури.....101

O.G.Шалар, A.Y.Сочинський

Освітньо-рефлекторна організація
уроків фізичної культури.....111

C.B.Бережний

Використання інноваційних технологій
при вивченні математики в контексті особистісно
орієнтованого навчання.....124

Виховуємо громадяніна

O.D.Пучкова

До питання організації громадянського виховання в
загальноосвітньому навчальному закладі.....139

Заочний семінар

В.В.Мельніченко

Тайванське питання в працях вітчизняних
та зарубіжних учених.....142

O.O.Куліш

Основні тенденції становлення середньої жіночої освіти
на Херсонщині (XIX – початок XX століття).....149

В.Д.Халамендик

Миколаївський державний університет
імені В.О.Сухомлинського напередодні свого
100-річного ювілею.....155

Дистанційна освіта

M.M.Сопільняк

Теоретичні аспекти використання мови
кольору в живописі.....164

Інформаційна сторінка

C.B.Пронь

Важлива історична перемога «Могилянки!.....170

Наши автори .....

171

ОСВІТНЬО-РЕФЛЕКТОРНА ОРГАНІЗАЦІЯ УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Олег Шалар
Андрій Сочинський

Стаття розкриває методичні аспекти проведення уроків фізичної культури освітньої спрямованості. Прагнення зробити кожного учня активним суб'єктом фізичної культури можливе лише за умови оцінки та самооцінки школярами виконання дій технічних елементів фізичних вправ протягом уроку.

The article explains the methodical aspects of physical training of educational direction. Making every pupil an active subject of physical culture is possible only if the activities and technical elements of physical exercises are evaluated by pupils during the lesson.

Актуальність. Уроки фізичної культури в школі є й залишаються, на жаль, єдиною основною формою фізичного виховання учнів. Інші позакласні та позашкільні фізкультурно-спортивні заходи ще не стали масовими, обов'язковими та традиційними. Тому дуже важливо на сучасному уроці фізичної культури використовувати інноваційні підходи, спрямовані на ґрутовну фізкультурну освіту школярів. Тільки такий підхід, на нашу думку, найкраще формує в учнів основи цілеспрямованих рухів та орієнтує на фізкультурно-спортивну діяльність.

Виклад основного матеріалу. Кожен учитель фізичної культури, переймаючись проблемою забезпечення оптимального рівня сформованості індивідуального фонду рухових умінь та навичок і доведення їх до певного ступеня вдосконалення, конструкує свою діяльність через складання планів-конспектів уроку. До речі, у видавництві «Ранок» на допомогу вчителям вийшла ціла серія конспектів уроків різної тематики провідних учителів і методистів України (рубрика «Майстер-клас»). У них складені й підібрані комплекси фізичних вправ, де враховані й сенситивні періоди виховання фізичних якостей та рухових здіб-

ностей, а також цікаві методики вдосконалення тілобудови, здоров'я та закріплення навичок правильної постави.

Але переглядаючи та аналізуючи перераховані матеріали та плани-конспекти уроків учителів – учасників конкурсу «Учитель року – 2008», ми бачимо, що в них не завжди простежується спадкова поетапність засобів засвоєння рухових умінь та навичок.

Наприклад, у плані-конспекті з баскетболу, поданий нижче професійно сформульоване завдання уроку, стисло і конкретно підібрані засоби щодо формування баскетбольних навичок і умінь. Це типовий конспект уроку, але в ньому не враховані деякі освітні складові організації уроку. Учні мають засвоїти обов'язковий мінімум знань щодо правил баскетболу, його історії, методики тощо. Але ж у конспекті не вказано, де, в якій частині уроку передбачений виклад цього матеріалу. І головне – що має бути зроблено для його засвоєння.

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ
з баскетболу для учнів 8-го класу
Тема: Засвоєння техніки виконання
кидка м'яча в русі
Завдання
1. Навчити тактики виконання персо-

МЕТОДИКА. ДОСВІД

- нального захисту.
2. Закріпити техніку виконання кидків м'яча в русі після двох кроків.
3. Сприяти розвитку спритності.
- Обладнання:** баскетбольні м'ячі
- Місце проведення:** спортивна зала

№	Зміст уроку	Дозування	Орг.-метод. вказівки
I. Підготовча частина (14 хв.)	1. Шикування в одну шеренгу, повідомлення завдань уроку. 2. Пересування по залі: - ходьба; - прискорена ходьба; - біг приставним кроком; - прискорений біг. 3. Спеціальні вправи баскетболіста: - вистрибування з присіду вперед; - вистрибування вгору до максимальної межі; - підстрибування на місці з торканням стегнами плечей; - присідання на місці; - підстрибування на одній нозі з рухом уперед. 4. Естафета: Учні, які стоять попереду, вибігають за сигналом із колони, отримують передачу від партнера, виконують ведення й кидок у кошик із подвійного кроku	1 хв. 4 хв. 4 хв. 5 хв.	Звернути увагу на зовнішній вигляд учнів. Вправу виконувати в колоні. Розвиваються швидкісно-силові якості ніг. Мах руками – стрибати якомога далі. Перемагає та команда, яка набрала більшу кількість балів
II. Основна частина (29 хв.)	1. Навчання тактики виконання персонального захисту: - захисник перехоплює м'яч при передачах в парах; - захисник у русі вибиває м'яч у нападаючого; - захисник заважає нападаючому наблизитися до кошика для кидка. 2. Закріпити техніку виконання кидків м'яча в русі після двох кроків: а) повторити кидок однією рукою в стрибку з місця: - передача м'яча в парах у стрибку; - приймання й передача м'яча в стрибку на місці, у парах; - кидок м'яча в стрибку з місця в кошик; б) кидки м'яча в русі після двох кроків: - у кошик після двох кроків зі зняттям з руки партнера; - партнер підкидає м'яч; - у кошик після двох кроків та передачі м'яча від партнера	10 хв. 15-17 разів 15-17 разів 15-17 разів 14 хв. 6 хв. 15-20 разів 10-12 разів 15-20 разів 8 хв. 10-12 разів	Нападаючий, який передає м'яч, починає виконувати ведення на місці. Відстань – 5-6 м. Захисники мають затримати рух нападаючого або вибити в нього м'яч; рухатися слід упередок майданчика. Кидки в кошик виконують однією рукою від плеча. Відстань між гравцями має бути 4-5 м. Колони розташовані під кутом до щита. М'яч підкидають на 30-40 см.

III. Завершення уроку (2хв.)	3. Сприяти розвитку спрятності: - взаємодія двох нападаючих при перехваті з подальшою передачею у відрив; - взаємодія трьох нападаючих із веденням, передачею й кидком; - взаємодія трьох нападаючих із застосуванням страховки під час атаки		Передачу – обома руками від грудей. Один нападаючий пасивний. Кидок виконують із подвійного кроку. Вправу виконують у максимальному темпі
	1. Шикування та підсумок уроку. 2. Домашнє завдання		Виконувати вправи, що сприяють розвитку стрибучості (з підходу по 15-20 разів)

Тому в наступній серії уроків із баскетболу ці прогалини усунені за рахунок введення графи-нагадування для вчителя «Очікувані результати» та рефлекторного проведення заключної частини уроку (див. конспекти уроків №№1-4).

КОНСПЕКТ УРОКУ №1 з баскетболу для 8-го класу

Тема: Спортивні ігри

Мета: сприяння зміцненню здоров'я учнів засобами ігрової та змагальної діяльності на уроках з баскетболу

Завдання уроку

– навчати техніки ловіння й передачі м'яча однією рукою під час паралельного і зустрічного рухів з відскоком від підлоги;

- розвивати кмітливість, швидкість та координацію рухів;
- удосконалювати техніку подвійного кроку;
- виховувати почуття колективізму та взаємовиручки в зустрічній естафеті.

Тип уроку: комбінований

Інвентар: баскетбольні м'ячі, гумові кільця, стійки

Очікувані результати

1. Учні повинні знати:

– Як контролювати свій стан здоров'я, рахуючи частоту ЧСС

2. Учні повинні вміти:

– Вести м'яч та виконувати подвійний крок

Місце проведення: спортивна зала

ХІД УРОКУ

№ п/п	Зміст уроку	Дозування (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
	Підготовча частина	12 хв.	
1	Шикування в шеренгу, привітання, оголошення завдань уроку Бліц-турнір: – Скільки людей знаходиться на майданчику під час гри?; – Правило 3-х секунд; – Що таке «фол»?		
2	Ходьба та біг у повільному темпі	1 хв.	Дотримання дистанції та правильної постановки при ходьбі та бігові. Стежити за ритмічним диханням
3	Прискорення з поворотами	1 хв.	Дотримання дистанції та правильної постановки при ходьбі та бігові. Стежити за ритмічним диханням
4	Розминка з баскетбольним м'ячем: – кругові оберти м'яча за тулубом в один та другий бік; – вправа «Вісімка» стоячи на місці; – ходьба вперед та назад з прокиданням баскетбольного м'яча під ногою; – підкидання і ловіння м'яча в стрибку (після хлопків, після хлопків спереду – ззаду, після присіду)	9 хв. 6-8 р. 6-8 р. 6-8 р. кожну вправу	Індивідуальні підказки по виконанню вправ. Ловіння м'яча у найвищій точці стрибка
	Основна частина	28	
1	Завдання №1 1. Пояснення та показ техніки виконання ловіння й передачі м'яча однією рукою під час паралельного і зустрічного рухів з відскоком від підлоги. 2. Правильне утримання м'яча перед передачею та правильне положення рук перед ловінням м'яча. 3. Передача м'яча в парах без відскоків, стоячи на місці. 4. Передача м'яча в парах з відскоком від підлоги, стоячи на місці.	9 хв.	Виконувати вправи в баскетбольній стійці Виконувати вправи на протилежно стоячого партнера

	5. Передача м'яча в парах без відскоку на швидкість (змагання) 6. Передача м'яча в парах з відскоком на швидкість (змагання) 7. Передача м'яча в парах стоячи на місці, двома м'ячами з відскоком від підлоги. 8. Передача м'яча в парах стоячи на місці, двома м'ячами з відскоком від підлоги на швидкість (змагання)		Пара, яка закінчила змагання, піднімає м'яч догори.
2	Завдання № 2 1. Ведення м'яча без зорового контролю за жестами вчителя. 2. Човникове ведення 3 х 6 м (змагання). 3. Подвійний крок після ведення в повільному темпі. 4. Подвійний крок після ведення та з наступним кидком у кошик. 5. Змагання з виконанням подвійного кроку. Кількість попадань з 5 спроб (змагання)	9 хв.	Індивідуально вказати на помилки, допущені учнями при виконанні передач м'яча з відскоком від підлоги
3	Завдання №3 Естафета №1 Команди шикуються в колону, ведучий передає м'яч по черзі кожному гравцю в колоні. Виконавши вправу, він присідає. Останній отримує м'яч, виконує ведення та обведення гумових кілець із наступним виконанням подвійного кроку та кидка м'яча в кошик (кидки виконуються до попадання). Підбирає м'яч, веде й займає місце ведучого та виконує передачі з гравцями, які стоять у колоні. Естафета №2 Гравці шикуються в колону, ведучий виконує по черзі передачі. Ведучий займає перше місце в колоні, останній, отримавши м'яч, виконує ведення (обведення) гумових кілець та кидок м'яча після зупинки стрибком. До влучення не більше 3-х кидків. Підбирає м'яч, виконує передачу першому в колоні (наступний повторює все спочатку)	5 хв. 5 хв.	Той, хто веде м'яч, дивиться на протилежний щит. Повороти після ведення – м'яч у руки не брати. Гравці, які не закинули м'яч жодного разу, присідають 15 разів Обводити гумові кільця дальнією від кілець рукою. М'яч зараховувати лише після подвійного кроку.
		5 хв.	Слідкувати за правильною баскетбольною стійкою учня. Підтримувати дисципліну в команді

МЕТОДИКА. ДОСВІД

	<i>Заключна частина</i>	5 хв.	
1	Вільні вправи на відновлення дихання		
2	Оцінювання навчальних досягнень учнів		Індивідуально кожному вказати на помилки, які найчастіше допускаються на уроці
3	Рефлексія Я дізnavся... Зрозумів... Навчився... Найбільші труднощі відчував... Я не вмів, а тепер умію...		
4	Домашнє завдання		Стрибки вгору з упору, присіду, з хлопком увищій точці польоту 4 x 10 р.
5	Організований вихід із зали		

КОНСПЕКТ УРОКУ №2 з баскетболу для 8-го класу

Тема: Спортивні ігри

Мета: сприяти розвитку морально-вільових якостей учнів

Завдання уроку:

- удосконалювати техніку ловіння й передачі м'яча однією рукою під час паралельного і зустрічного рухів з відскоком від підлоги;
- навчати передавати м'яч двома руками від голови;
- удосконалювати техніку штрафних кидків;
- сприяти розвитку швидкості, гнучкості та відчуття влучності;

- виховувати прагнення до перемоги в грі «Утримай м'яч»

Тип уроку: комбінований із застосуванням і формуванням умінь та навичок ігрової діяльності

Інвентар: баскетбольні м'ячі, секундомір

Очікувані результати

1. Учні повинні знати:

- основні технічні елементи та їх застосування у грі в баскетбол.

2. Учні повинні вміти:

- виконувати ловіння й передачу м'яча на місці та в русі.

Місце проведення: спортивна зала

XІД УРОКУ

№ п/п	Зміст уроку	Дозу- вання (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
1	Підготовча частина Шикування в шеренгу, привітання, оголошення завдань уроку. Бліц-турнір: - Назвіть основні технічні елементи грі в баскетбол.	10 хв.	Перевірка виконання домашнього завдання

МЕТОДИКА. ДОСВІД

	- З якої цифри починається нумерація гравців і чому? - Скільки фолів може отримати один гравець, і як він карається?		
2	Ходьба та біг у повільному темпі	2 хв.	
3	Біг із прискоренням	1 хв.	Дотримування дистанції та правильної постановки при ходьбі та бігові.
4	Біг із поворотом на 180°	30 сек.	Стежити за ритмічним диханням
5	Біг та стрибки з діставанням підвішеного вгорі предмета	30 сек.	
6	- стоячи один до одного обличчям, взявшись руками – кругові оберти в один та другий бік; - стоячи спиною один до одного, взявшись взахват ліктями, здійснювати присіди; - стоячи спиною один до одного, захват угорі, підсідання під партнера, прогинаючи його на спині; - взявшись за руки, виконуємо присід один навпроти одного, стрибки з наступною зміною місця напарника	6-8 р. 6-8 р. 6-8 р. 6-8 р.	Учні в парі підбираються за зростом. Присіди виконуються спочатку в повільному темпі, потім у змагальному
	Основна частина	30 хв.	
1	Завдання №1 1. Стоячи в колонах один навпроти одного, гравці виконують передачу в зустрічну колону, а сам виконуючий займає місце останнього у своїй колоні. 2. Стоячи в колонах один навпроти одного, гравці виконують передачу в зустрічну колону, а сам виконуючий займає місце в протилежній колоні.	7 хв.	Рух у зустрічну колону через праве плече. Кожен учасник виконує вправу двічі
2	1. Першу та другу вправи виконують на швидкість (змагання). 2. Передача м'яча в парах із відско-ком від підлоги з паралельним рухом у бік протилежного кільця. 3. Передачі м'яча в парах з відскоком у підлогу з паралельним рухом на протилежне кільце з наступним кидком після подвійного кроку		Передача виконується з урахуванням швидкості партнера наперед
2	Завдання №2 1. Передача м'яча в парах двома руками від голови;	7 хв.	Пояснити теорію виконання та застосування даного технічного прийому в грі.

МЕТОДИКА. ДОСВІД

	2. Передача м'яча в парах двома руками від голови після присіду. 3. Передача м'яча в парах після повороту на 360°. 4. Передача м'яча в парах із човниковим бігом на 2 м. 5. Усі попередні вправи провести як змагання		Провівши змагання між парами, відзначити кращих та індивідуально вказати всім учням помилки, які найчастіше трапляються під час виконання даного технічного прийому
3	Завдання №3 <i>Естафета №1</i> Дві команди шикуються на лінії штрафних кидків, за сигналом перший виконує кидок, підбирає свій м'яч, віддає передачу першому в колоні, а сам займає місце в кінці колони <i>Естафета №2</i> Те саме, що в естафеті № 1, тільки з двома м'ячами	4 хв.	Перемагає команда, яка перша закине 10 м'ячів
4	Завдання №4 <i>Гра «Утримай м'яч»</i> У грі беруть участь дві команди. Завдання команди – утримати м'яч із застосуванням раніше вивчених передач м'яча	4 хв.	Наступний виконує кидок, коли попередній узяв у руки м'яч після свого кидка
5	ЧСС за 10 сек. <i>Заключна частина</i>	8 хв.	Перемагає та команда, яка довше утримувала м'яч під своїм контролем.
1	Шикування в шеренгу. Гра на увагу	5 хв.	Переміщення гравців по майданчику без ведення м'яча заборонене
2	Оцінювання навчальних досягнень		Індивідуально кожному вказати на помилки, які найчастіше допускаються на уроці
3	Рефлексія Я дізнався... Зрозумів... Навчився... Найбільші труднощі відчував... Я не вмів, а тепер умію...		
4	Домашнє завдання		Стрибки з розгону, поштовхом двох ніг із діставанням підвішеного вгорі предмета Хл. - до 50 р. Д. - до 40 р.
5	Організований вихід із зали		

КОНСПЕКТ УРОКУ №3
з баскетболу для 8-го класу

Тема: Спортивні ігри

Мета: формування ціннісних орієнтацій учнів на здоровий спосіб життя засобами ігрової діяльності

Завдання уроку:

- навчати накривання м'яча під час виконання суперником кидка зі стрибком;
- удосконалювати техніку передачі м'яча з відскоком, у парах і в русі;
- повторити тактичні дії гравців при виході 2 х 1, 3 х 2 із застосуванням передачі з відскоком та двома руками від голови;

МЕТОДИКА. ДОСВІД

- виховувати в учнів швидкість реакції на ігрову ситуацію;
- спонукати учнів до виявлення командних рис у ході гри «Фортеця».

Тип уроку: комбінований

Інвентар: кеглі, крейда, секундомір, баскетбольні м'ячі

Очікувані результати

1. Учні повинні знати:

- жести судді та правила суддівства гри в баскетбол.

2. Учні повинні вміти:

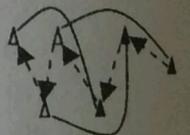
- виконувати різноманітні передачі на місці та в русі в залежності від ситуації.

Місце проведення: спортивна зала

ХІД УРОКУ

№ п/п	Зміст уроку	Дозування (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
	Підготовча частина	10 хв.	
1	Шикування в шеренгу, привітання, оголошення завдань уроку Бліц-турнір: - У разі нічийного результату... - Як карається команда за фол під час 3-очкового кидка? - Яку максимальну кількість очок може набрати команда за одну атаку?		Перевірка виконання домашнього завдання
2	Ходьба та біг у повільному темпі з виконанням різноманітних команд зі зміною напрямку руху	2 хв.	Дотримування дистанції та правильної постановки при ходьбі та бігові.
3	Біг із прискоренням	30 сек.	Стежити за ритмічним диханням.
4	Загальнорозвиваючі вправи в русі: - ходьба на носках та на п'ятах вигнувшись; - ходьба з нахилами та вигинами; - ходьба випадами; - ходьба з випадом та вигином з діставанням рукою різноіменної п'яти; - вправа «Тарган»; - стрибки в присіді в темпі	20 м. 6-8 р. 6-8 р. 6-8 р. 10 м. 10 р.	Кожна вправа виконується 8 – 10 разів. Індивідуальні зауваження по виконанню вправ

МЕТОДИКА. ДОСВІД

	<i>Основна частина</i>	30 хв.	
1	Завдання №1 - Стрибки з хлопками у найвищій точці польоту. - Стрибки з хлопками у найвищій точці польоту навпроти непорушного партнера. - Стрибок з м'ячем та з подальшим кидком у найвищій точці польоту. - Вправа в парах (перший виконує стрибок та кидок, другий – стрибок із наступним блокуванням кидка). - Застосовуючи обманні рухи перший у парі учень імітує та виконує кидок, другий не піддається на обманні рухи виконує стрибок та кидок. - Виконання вправи після ведення м'яча, зупинки стрибком, кидка в стрибку та блокування цього кидка	7 хв.	Розповісти та показати вправу повністю. Перед виконанням усіх вправ показати та вказати на помилки, які найчастіше трапляються
2	Завдання №2 - Виконання переміщення та передач м'яча з відскоком у паралельному русі з наступним кидком без ведення. - Виконання переміщення та передач м'яча з відскоком у паралельному русі з наступним кидком та веденням м'яча. - Виконання тієї самої вправи в трійках. - Виконання вправи «Мала вісімка»	7 хв.	Усі вправи виконуються з послідовним нарощуванням швидкості. Індивідуальні підказки з техніки виконання вправи
3	Завдання №3 - Вихід 2 x 1 із застосуванням прихованих передач (передача з відскоком) та передачі двома руками від голови. - Виконання тієї ж вправи на максимальній швидкості. - Вихід 3 x 2 із застосуванням прихованих передач (передача з відскоком) та передачі двома руками від голови. - Виконання вправи №3 на максимальній швидкості	8 хв.	Кожна атака повинна закінчитись кидком м'яча у кошик. Передачі виконуються вперед та вбік. Усі атаки виконуються на якомога більшій швидкості. Підказувати виконання правильних тактичних дій кожній групі. Учні змінюються і після атакуючих дій виконують дії захисника

МЕТОДИКА. ДОСВІД

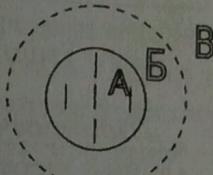
4 Завдання №4

Гра «Фортеця»

У колі діаметром 2 м розташовуються кеглі. Одна команда стає по колу спиною до «фортеці», друга розташовується лицем до «фортеці», на відстані одного метра. З допомогою раніше вивчених передач друга команда виконує кидки з метою збити захищаючи кеглі. Команди міняються місцями. Виграє та команда, яка швидше зруйнує «фортецю»

8 хв.

Команда захисників не заходить у зону фортеці. Команда нападаючих не заходить у зону захисників. При умові, якщо учні оволоділи грою, можна повести гру з двома м'ячами.

A – фортеця
Б – зона захисників
В – зона нападників

Заключна частина

1	Шикування в шеренгу. Гра на увагу	5 хв.
2	Оцінювання навчальних досягнень учнів	Індивідуально кожному вказати на помилки, які найчастіше трапляються на уроці
3	Рефлексія Я дізнався... Зрозумів... Навчився... Найбільші труднощі відчував... Я не вмів, а тепер умію...	
4	Домашнє завдання	Стрибки з розбігу поштовхом однієї ноги з доставанням підвішеного предмета (імітація подвійного кроку)
5	Організований вихід із залі	

КОНСПЕКТ УРОКУ №4
з баскетболу для 8-го класу

Тема: Спортивні ігри

Мета: визначити рівень сформованості навичок виконання елементів гри в баскетбол

Завдання уроку:

- навчати техніки кидка м'яча двома руками у стрибку;
- працювати над удосконаленням передач м'яча в паралельному та

зустрічному русі з відскоком на майданчику;

- провести навчальну гру з виконанням раніше засвоєних навичок гри (передачі, кидки, ведення) в баскетболі;

- сприяти розвитку швидкісно-силових якостей під час гри в баскетбол;

- зацікавити спортивними іграми учнів із низькою навчальною мотивацією, залучивши їх до активної

МЕТОДИКА. ДОСВІД

участі в командному змаганні

Тип уроку: комбінований

Інвентар: баскетбольні м'ячі, скакалки, секундомір

Очікувані результати:

1. Учні повинні знати

— кращих баскетболістів України та Миколаївщини.

2. Учні повинні вміти

— застосовувати розучені навички та вміння у грі в баскетбол.

Місце проведення: спортивна зала

ХІД УРОКУ

№ п/п	Зміст уроку	Дозування (хв.)	Організаційно-методичні вказівки
	Підготовча частина	10 хв.	
1	Шикування в шеренгу, оголошення завдань уроку. Бліц-турнір: Назвати: — баскетбольні команди Української супер-ліги; — команду супер-ліги нашої області та її головного тренера; — чемпіона України з баскетболу 2007 року		Перевірка виконання домашнього завдання
2	Ходьба та біг у повільному темпі з виконанням різноманітних команд із зміною напрямку руху	2 хв.	Дотримання дистанції та правильної постановки при ходьбі та бігові.
3	Біг із прискоренням	30 сек.	Стежити за ритмом дихання.
4	Човниковий біг	1 серія	Індивідуальні зауваження по виконанню вправ
5	Змагання з човникового бігу	1 серія	Виявити найспритнішого серед хлопчиків та дівчат
6	Учні по черзі демонструють кожен свою вправу, не порушуючи послідовності виконання вправ у процесі розминки	6-8 р.	Окремі учні демонструють 6 вправ, решта вказують на помилки при їх виконанні
	Основна частина	30 хв.	
1	Завдання №1 1. Пояснення та показ вправи «Кидок м'яча в стрибку двома руками від голови» 2. Стрибок та кидання м'яча в найвищій точці польоту. 3. Учень стоїть за 2 м від стінки, виконує стрибок та кидок м'яча в стінку.	7 хв.	Індивідуально кожному учневі вказувати на помилки, допущені при виконанні вправ. Вправи виконуються з близької відстані, щоб не порушувати техніку виконання

4. Вправа № 3 виконується в максимальному темпі.
5. Стрибок із наступним кидком у ціль.
6. Кидок у стрибку в кошик з близької відстані.
7. Стрибок та кидок із середньої відстані

Завдання №2

1. Виконання комбінації в трійках. Учні стоять у колоні. Перший виконує ведення та подвійний крок і кидок, другий учень підбирає кинутий м'яч, віддає передачу з відскоком від майданчика третьому учневі, третій учень віддає передачу з відскоком об майданчик тому, хто стоїть першим у колоні. Учні по колу змінюють один одного.
2. Вихід 2×1 , 3×1 , 3×2 , 3×1 із завершенням атакуючої дії, застосовуючи передачу з відскоком об майданчик

7 хв.

Передача виконується на хід гравцю. Підбір та наступні передачі виконуються на максимальній швидкості. Якщо достатньо часу, можна провести змагання двох команд з цієї вправи.

Передачі виконуються лише вперед та вбік

Завдання №3

1. Навчальна гра із застосуванням раніше вивчених технічних прийомів у баскетболі.
2. Навчати правил суддіства.
3. Навчальна гра в баскетбол із застосуванням лише передач та кидків без ведення

9 хв.

Грають змішані команди. Закинутий дівчинкою м'яч оцінюється в 3 бали, хлопчиком – 2 бали, закинутий м'яч після закритої передачі з відскоком від підлоги оцінюється на 1 бал вище, з метою стимулювання виконання раніше вивченої прихованої передачі з відскоком

Завдання №4

1. Учні виконують по колу такі вправи:
  - передача м'яча вприсядку на швидкість (10 разів);
  - стрибки у довжину поштовхом двох ніг у темпі;
  - стрибки зі скакалкою (30 сек)
  - стрибки з торканням підвішеного предмета (10 р.)

6 хв.

Учні класу розбиваються на 4 групи, виконують вправу і переходят на наступну станцію за сигналом учителя. Кожна вправа виконується 2 рази

МЕТОДИКА. ДОСВІД

	Заключна частина	5 хв.	
1	Шикування в шеренгу. Гра на увагу		
2	Оцінювання навчальних досягнень учнів		Індивідуально кожному вказати на помилки, які найчастіше допускаються на уроці
3	Рефлексія Я дізнався... Зрозумів... Навчився... Найбільші труднощі відчував... Я не вмів, а тепер умію...		
4	Домашнє завдання		Виконання комплексу вправ, вивчених на уроці. Комплекс вправ виконується 4 рази
5	Організований вихід із зали. Прибирання зали		

Висновки. Впровадження на уроках фізичної культури освітньо-рефлекторного компонента забезпечує оптимальний рівень сформованості індивідуального фонду рухових умінь і навичок учнів та доведення їх до відповідного ступеня досконалості. Також найкращим чином забезпечується обов'язковий мінімум знань із фізкультурної освіти, а саме: техніки та методики виконання фізичних вправ,

правил гри у баскетбол, дотримання правил безпеки тощо.

Однією з педагогічних умов реалізації змісту уроків освітньо-рефлекторної спрямованості є контроль за руховою підготовленістю школярів із використанням батареї тестів, що висвітлює рівень засвоєння школярами провідних технічних елементів з баскетболу (ведення, передачі, кидки м'яча в кошик із різних положень тощо).

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ МАТЕМАТИКИ В КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Сергій Бережний

У статті автор ділиться власними здобутками щодо використання інтерактивних методів навчання та інформаційно-комунікаційних технологій на уроках математики в загальноосвітніх навчальних закладах.

In the article the author tells the readers about his own achievements concerning the usage of interactive methods of teaching and info-communicative technics at the lessons of mathematics at secondary school.

Наші автори

Артюхова Олена Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, старший викладач Миколаївського торгово-економічного технікуму

Бережний Сергій Васильович,

директор, учитель математики Першої української гімназії імені Миколи Аркаса Миколаївської міської ради Миколаївської області, вчитель-методист, заслужений працівник освіти України

Грицан Олена Володимирівна,

методист лабораторії менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Гришкова Раїса Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської мови Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Петра Могили

Гусейнова Ірада,

професор, заступник Міністра освіти Азербайджанської Республіки

Добровольська Леся Станіславівна,

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри англійської філології Миколаївського державного університету ім. В.О.Сухомлинського

Єрошенко Рита Ахнафівна,

викладач зарубіжної літератури Миколаївського ліцею "Педагог" Миколаївської міської ради

Жигадло Геннадій Біславович,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спортивних ігор Інституту фізичного виховання та спорту Миколаївського державного університету ім. В.О.Сухомлинського

Заманов Асаф,

професор, ректор Бакинського інституту підвищення кваліфікації та перепідготовки педагогічних кадрів

Захар Ольга Германівна,

завідуюча центром дистанційної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Капустеринська Тетяна Дмитрівна,

магістр управління проектами, науковий кореспондент Інституту педагогіки АПН України, старший викладач кафедри педагогічної і психологічної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Кваша Олена Ростиславівна,

аспірант МАУП, секретар приймальної комісії Миколаївського навчально-наукового інституту Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Козак Надія Ігорівна,	кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології Миколаївського державного університету ім. В.О.Сухомлинського
Куліш Ольга Олександрівна,	аспірант кафедри педагогіки Миколаївського державного університету ім. В.О.Сухомлинського
Манькусь Ірина Володимирівна,	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики фізики та ЗТД Миколаївського державного університету ім. В.О.Сухомлинського
Мельниченко Валерія Валеріївна,	аспірант кафедри всесвітньої історії Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Петра Могили
Огренич Надія Миколаївна,	кандидат педагогічних наук, доцент, директор Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, заслужений працівник освіти України
Проп'є С.В.,	доктор історичних наук, професор Миколаївського державного гуманітарного університету імені Петра Могили
Пучкова Ольга Дмитрівна,	старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
Сопільняк Микола Миколайович,	кандидат педагогічних наук, доцент, викладач живопису, рисунка та художнього проектування кафедри декоративно-прикладного мистецтва Миколаївської філії Київського національного університету культури і мистецтв
Сочинський Андрій Якимович,	завідуючий відділом виховної роботи та захисту прав дитини Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
Устинова Наталія Валентинівна,	кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії і методики виховної роботи Південноукраїнського регіонального інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів, заслужений учитель України
Халаменчик Володимир Данилович,	кандидат педагогічних наук, професор кафедри педагогіки початкової освіти Миколаївського державного університету ім. В.О.Сухомлинського
Шалар Олег Григорович,	кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри педагогічної і психологічної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Шарко Валентина Дмитрівна,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри фізики Херсонського державного університету

Шевченко Ірина Вікторівна,

в.о. доцента кафедри англійської філології Миколаївського державного університету ім. В.О.Сухомлинського

Шиян Тетяна Володимирівна,

аспірант кафедри педагогіки, викладач кафедри іноземних мов Миколаївського державного університету ім. В.О.Сухомлинського

Яценко Наталя Анатоліївна,

учитель української мови і літератури Першої української гімназії імені Миколи Аркаса Миколаївської міської ради Миколаївської області